خراسان روزنامه صبح ایران
شنبه ۲۳ دی ۱۳۹۶ .۲۵ ربیع الثانی ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۷۳۱

مدیر کل گمرک شهید رجایی با اشاره به لزوم سرعت بخشیدن به فرایند ترانزیت در کشور افزود: هر وقفه ای که در مسیر ترانزیت ایجاد می شود، آفاتش برای کشور ماست و سودش را کشورهای رقیب در اطراف ما به خصوص ترکیه می برند که گوی سبقت را از ما می ستانند. اما در این سبقت گیری تنها گمرک مقصر نیست، ما صرفا مجری قوانین سازمان های مربوط هستیم، ۲۷ سازمان در بحث مجوزها نظر می دهند.

تنها گمرک مقصر نیست

وعده های مدیرکل گمرکات هرمزگان به شرکت های حمل و نقل بین المللی استان در میزگرد خراسان

پشت ترانزیت به گمرک گرم می شود؟

محمد امین شرکت اول
info@khorasannews.com

«دست ترانزیت زیر سنگ گمرک» عنوان گزارشی بود که ۹ آبان در همین صفحه منتشر شد و به پیگیری گلایه شرکت های بزرگ ترانزیتی خراسان رضوی از گمرک شهید رجایی اختصاص داشت. گمرکی که به عنوان بزرگ ترین پایانه بندری و مهم ترین گمرک اجرایی کشور با ظرفیت تخلیه و بارگیری سالانه حدود ۱۰۰ میلیون تن کالا، به تنهایی بیش از ۵۵ درصد صادرات و واردات و ۷۰ درصد ترانزیت بنادر کشور را برعهده دارد و همچنین بیش از ۸۵ درصد کالاهای کانتینری کشور در این مجتمع بندری جابه جا می شود و بی تردید می تواند تاثیر به سزایی بر وضعیت و افت و خیزهای ترانزیت کشور داشته باشد. پس از آن گزارش پیگیری های خراسان برای به سرانجام رسیدن و حل مشکلات این شرکت ها که بسیاری از آن ها در استان خراسان رضوی فعالیت دارند ادامه داشت تا این که همزمان با هفته حمل و نقل و حضور علیرضا دشتانی ناظر گمرکات هرمزگان و مدیرکل گمرک شهید رجایی بندرعباس در مشهد فرصتی دست داد تا با حضوری، احمد زمانیان یزدی و محمود امتی رئیس و نایب رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل بین المللی استان و محمد ابراهیم افشار، دبیر کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز خراسان رضوی میزگردی برگزار کنیم. طی این میزگرد، در دو بخش به بررسی مسائل حول محور صنعت ترانزیت کشور پرداختیم که محوریت بخش اول بررسی ترانزیت و سهم آن در قاچاق کالا و بخش دوم آسیب های وارد به این صنعت بود. آن چه در ادامه مطلب می آید حاصل این گفت و شنود است.

■ افزایش ترانزیت از ۸ میلیون تن به ۱۲ میلیون تن

در ابتدای این میزگرد دشتانی به بیان دیدگاه خود درباره ترانزیت، ارزش و مزایا و ظرفیت های آن پرداخت و گفت: ترانزیت نه تنها از لحاظ اقتصادی برای کشور منفعت دارد که از لحاظ سیاسی هم به کشور اعتبار و ارزش می دهد. وی ادامه داد: در نمایندگی سازمان ملل در سوئیس انجمنی تحت عنوان انجمن حمل و نقل بین المللی مستقر است که سالانه سه جلسه با حضور نمایندگان تمامی کشورهای عضو تشکیل می دهد. در یکی از جلسات این انجمن در سال ۹۲، در باره ایران این جمله مطرح شد که« هر کسی کالایی به این کشور ببرد، کالای آن تخلیه و مجدد بارگیری می شود و اصلا مفهومی به نام ترانزیت در ایران وجود ندارد». بعد از آن جلسه دستورالعملی در خصوص ممنوعیت تخلیه و بارگیری در مرزها صادر کردیم که پس از آن حجم ترانزیت کشور از هشت میلیون تن به ۱۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تن در سال رسید، تا قبل از این موضوع ما در سازمان حمل و نقل بین المللی سازمان ملل متحد نماینده نداشتیم که با توجه به تلاش های صورت گرفته توانستیم یک کرسی در این نهاد به دست آوریم و هم اکنون ما دارای حق رای در آن سازمان هستیم.

■ تنها گمرک مقصر نیست

مدیرکل گمرک شهید رجایی با اشاره به لزوم سرعت بخشیدن به فرایند ترانزیت در کشور افزود: هر وقفه ای که در مسیر ترانزیت ایجاد می شود، آفاتش برای کشور ماست و سودش را کشورهای رقیب اطراف ما به خصوص ترکیه می برند که گوی سبقت را از ما می ستانند. اما در این سبقت گیری تنها گمرک مقصر نیست، ما صرفا مجری قوانین سازمان های مربوط هستیم، ۲۷ سازمان در بحث مجوزها نظر می دهند، سازمان هایی از قبیل بهداشت و درمان و نظارت بر لوازم آرایشی و بهداشتی، قرنطینه دامی، قرنطینه نباتی، وزارت دفاع و.... معمولا شرکت های حمل و نقل بین المللی در همین موضوع قرنطینه ها بیشتر مشکل دارند.

■ ما قاچاق آن چنانی در زمینه ترانزیت نداریم

این مقام مسئول افزود: در بحث ترانزیت موضوع تغییر مرز اتفاقی محتمل است، طبق قانون امکانش وجود دارد اما الان مشکلی که پیش می آید این است که قرنطینه های نباتی اجازه این تغییر مرز را نمی دهند و می گویند، آنالیز محموله در مبدا برای کشوری دیگر بوده است که ممکن است با استانداردهای کشور جدید متفاوت باشد و همخوانی نداشته باشد. به تازگی محموله موزی در گمرک داشتیم که در مرز اولیه پذیرش نشد و برای این که این محموله از بین نرود با هماهنگی و اختیارات دیگری محموله به کشور دیگری ارسال شد. ناظر گمرکات هرمزگان با تاکید بر این که ما قاچاق آن چنانی در زمینه ترانزیت نداریم تصریح کرد: در سال گذشته مجموع کالای رسوب شده در کشور از بین بیش از ۶۴۳ هزار کامیون، تنها ۱۵ کامیون بوده، آن ها هم به واسطه اطلاعات ارائه شده مدیران شرکت های حمل و نقل شناسایی و توقیف شده است.

■ یکی از راه های حمل کالای قاچاق، ترانزیت است

در ادامه مباحث، دبیر کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز خراسان رضوی به بیان وضعیت نقش ترانزیت در قاچاق کالا در استان پرداخت و افزود: ما در استان به چندین مورد محموله قاچاق برخورد کرده ایم، این نشان دهنده این است که یکی از راه های حمل کالای قاچاق، ترانزیت است. قاچاق وقتی مشخص می شود که ما کالایی را کشف کنیم. ما در سال ۹۲ از ۲۵ میلیارد دلاری که ستاد مرکزی از آمار قاچاق کشور اعلام کرده بود، کمتر از یک درصد آن را کشف کردیم. بعد از آن که همه سازمان ها بر اساس قوانین جدید اقدامات اساسی انجام دادند و فعالیت های بسیاری صورت گرفت توانستیم میزان یک درصدی کشفیات را به ۸/۵ درصد برسانیم. یعنی از ۱۲ میلیارد دلار قاچاقی که در سال ۹۵ اتفاق افتاده بود، ما تنها توانستیم یک میلیارد دلار آن را کشف کنیم و بقیه آن در جامعه توزیع شده است. پس نمی شود از طریق آمار به صورت دقیق مشخص کرد چه میزان از کالای قاچاق کشور از طریق ترانزیت وارد شده است. افشاری با تاکید بر این که در محدوده آسیای میانه برای ترانزیت مشکل آن چنانی وجود ندارد، در خصوص وضعیت ترانزیت کشورمان با افغانستان افزود: ضمن احترام به نظر آقای دشتانی باید بگویم برای ترانزیت از سمت افغانستان به دلیل نبود ثبات اقتصادی و سیاسی در آن کشور، مصیبت های زیادی داریم، یعنی کامیون های ایرانی که به آن جا می روند مشکلات زیادی دارند که بیشتر آن در حوزه مواد مخدر است اما در زمینه کالا هم زیاد داشته ایم که به صورت جاسازی در محموله، در حجم های خرد و کلان با خودشان کالا وارد می کنند. ما پرونده های متعددی هم در این حوزه داریم، هم اکنون قسمت زیادی از خشکبار ما از طریق افغانستان می آید، ولی وقتی آمار گمرک را بررسی می کنیم به آمار بسیار کمی در واردات رسمی برمی خوریم درواقع این میزان به نظر می رسد که از طریق ترانزیت وارد می شود، یعنی محموله در مرز به مقصدی مانند عراق اظهار ولی در داخل ایران تخلیه می شود و بعد با محموله ای مشابه از نظر وزن و شکل که در اسکن هم تشخیص داده نشود، مجدد پر می شود. به عنوان مثال در خصوص محموله های میوه که تا کنون به چندین مورد آن برخورده ایم مرکبات داخل می شود و پس از تخلیه آن در داخل، کامیون ها با پیاز و سیب زمینی پر می شود و به عراق می رود. به آقای زمانیان هم در این جا می گویم که برخی از شرکت ها هم با این افراد همکاری دارند. ممکن است خود شرکت به طور مستقیم ارتباطی نداشته باشد اما رانندگان گاهی اغفال می شوند.

■ شرکت ها در محموله های قاچاق نقشی ندارند

زمانیان در پاسخ به این صحبت های افشاری گفت: خودروهای ما در سفر به افغانستان خالی از محموله بر می گردند و هر باری که از آن سمت می آید توسط خودروهای افغانستانی است. از تمام این قاچاق هایی که صورت گرفته، اعم از آن هایی که در مسیر یا در گمرکات کشف شده، زیر یک درصد مدیر شرکت دخل و تصرف داشته است. رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل بین المللی خراسان رضوی ادامه داد: حساسیت های موجود درباره احتمال قاچاق، باعث می شود از محموله ها بازدید فیزیکی به عمل آید و بار برخی محموله ها تخلیه شود که این خود سبب تاخیر در زمان ترانزیت و ورود خسارت به شرکت های ترانزیتی شده است، در حالی که بر اساس قانون، تنها در صورت ظن قوی امکان این بازبینی وجود دارد.

■ ۱۰ درصد از کانتینرهای ورودی به گمرک رجایی اسکن می شوند

دشتانی در پاسخ به این ادعا تاکید کرد: تنها حدود ۱۰ درصد از کانتینرهای ورودی به گمرک شهید رجایی اسکن می شوند. ما درباره مدیریت ریسک در کلیه مرزهای گمرکی، جی پی اس محموله های خروجی را بررسی می کنیم و به این واسطه به طور کامل بر خودروها اشراف داریم. این مسئله، قاچاق در ترانزیت را به حداقل رسانده است. سیستم سلکتیویتی (انتخاب مسیر اظهارنامه) هم هست. ما در این روش برای شرکتی که تازه کار است تعیین کرده ایم که محموله اش بازدید فیزیکی شود، ولی شرکت های خوش سابقه از این مرحله عبور کرده اند. بعد از این موضوع نوع کالاها را هم مدنظر قرار دادیم و به عنوان مثال گفتیم، میوه و قراضه های آهن به دلیل این که کالاهایی هستند که می توان در آن ها مواد مخدر یا پیش ساز جاسازی کرد برای این کالاها حساسیت بیشتری وجود دارد. مدیرکل گمرک شهید رجایی بندرعباس ادامه داد: موضوع دیگر در سیستم نظارتی، کشور مبدا و مقصد محموله است، ما تمام محموله هایی را که از هندوستان یا چین تایپه وارد کشور می شوند یا به مقصد افغانستان می روند، اسکن می کنیم، نمی توان به گمرکات آن ها اعتماد صد درصدی داشت با این حال برای تکرار نشدن این تخلفات نیز در صورتی که در این مرحله با موارد مشکل داری مواجه شویم آن را به سازمان های جهانی گزارش می دهیم. وی در ادامه سخنان خود به دیگر روش های کشف محموله های قاچاق اشاره و اظهار کرد: همیاران گمرک را ایجاد کردیم که به ما در این زمینه کمک کنند، سال گذشته ۲۳/۵ تن پیش ساز مواد مخدر و ترامادول کشف کردیم، در حالی که حدود ۱۸ تن آن با کمک همیاران مان انجام شد.

عکس: میثم دهقانی

ووعده های ناظر گمرکات هرمزگان برای بهبود فرایند ترانزیت

ناظر گمرکات هرمزگان و مدیرکل گمرک شهید رجایی در این میزگرد با بیان این که برای رفع هر مشکلی که باعث ایجاد وقفه ای در عملکرد ترانزیتی شرکت های حمل و نقل بین المللی می شود، آمادگی دارم وعده داد: سیستم را طوری تنظیم می کنیم که هر ارزیاب را به یکی از محموله ها اختصاص دهیم تا محوله ها مشخص شوند و وقت کمتری گرفته شود. میزان ارزیابی ها را در خصوص بارهای ترکمنستان کمتر می کنیم. آمادگی داریم پس از مطالعات بخش خصوصی فرایندی طراحی کنیم تا قبل از کوتاژ برحسب تقاضا، شرکت حمل و نقل با هزینه خودشان اجازه اسکن بار را داشته باشند تا اگر شرکت احساس کرد محموله او برایش نگرانی دارد، در محوطه مربوط بار را تخلیه و بازبینی کند. می خواهیم تمام سالن ترانزیت را جمع و به محل در خروجی گمرک منتقل کنیم و برای این کار در حال ساخت ساختمانی دو طبقه هستیم. اگر سازمان بنادر نیز موافقت کند می توانیم با هزینه گمرکات فیبر نوری جدید به محوطه برسانیم تا سیستم با کندی مواجه نشود.

■ بار را بر اساس بارنامه تحویل می گیریم

در این بین زمانیان تصریح کرد: ما بر اساس اسناد ارسال شده از فرستنده کالا و همچنین بارنامه کشتیرانی، اظهارنامه محموله را در گمرک تکمیل می کنیم و داخل کانتینرها را هم در هنگام بارکردن محموله نمی بینیم. افشاری هم در خصوص مواردی که شرکت های ترانزیت در زمینه قاچاق کالا در استان محکوم شده بودند، گفت: «ما مواردی در این خصوص داشته ایم که به عنوان نمونه می توان به اظهار محموله روغن خودرو اشاره کرد که سال گذشته از مبدا کره جنوبی به مقصد ترکمنستان می رفت و از گمرگ بندرعباس هم ترخیص شده بود. ما این بار را در سبزوار متوقف کردیم در حالی که پلمب مبدا هم داشت ولی تنها چیزی که همراه خود نداشت روغن خودرو بود. محموله آن موبایل، کفش و... بود، کانتینر و کشنده آن هم در سازمان اموال تملیکی هنوز موجود است. با وجود این اظهارات، زمانیان و دشتانی از این مورد ابراز بی اطلاعی کردند.

■ در گمرک سخت گیری شود در استان کمتر با قاچاق روبه رو می شویم

افشار در پایان بخش موضوع وضعیت قاچاق در صنعت ترانزیت، گفت: در زمینه قاچاق اگر همین انسجام و همکاری ها وجود نداشت ما در همین حد هم نمی توانستیم حجم قاچاق را کاهش دهیم. من همیشه می گویم کسانی که به بحث مبارزه با قاچاق کالا خدشه وارد می کنند، یا بی اطلاع هستند یا معاند. سامان دهی موجود در بندر شهید رجایی نسبت به بی در و پیکری گذشته آن قابل مقایسه نیست. تردیدی نیست هر چه آن جا قوی تر عمل کنند ما در خراسان رضوی کمتر با موارد قاچاق مواجه می شویم.

■ مسئله پیش سازها

در ادامه این میزگرد نیز که به بررسی و بیان مشکلات شرکت های ترانزیتی در گمرک شهید رجایی بندرعباس اختصاص یافت، ابتدا احمد زمانیان با ارائه توضیحاتی از ممنوعیت ترانزیت برخی از مواد که مصارف چندگانه دارند گلایه کرد و گفت: بسیاری از شرکت های حمل و نقل بنا به سفارش کشور ثالث، ترانزیت کننده چنین موادی هستند اما گمرک در این زمینه سخت گیری می کند. دشتانی در پاسخ به این گلایه زمانیان گفت: شاید این پیش سازها استفاده های چندگانه هم داشته باشند اما آن چیزی را که سازمان جهانی مبارزه با مواد مخدر فهرست و به ما ابلاغ کرده است، موادی مانند استون و برخی از پلی اتیلن هاست که به عنوان پیش سازهای مواد مخدر شناخته می شود و ما باید به کنوانسیون های بین المللی در این زمینه عمل کنیم. این مقام مسئول در پاسخ به سوال دیگر زمانیان در خصوص برخورد نکردن مناسب با گمرک های مبدأ که عامل جابه جایی قاچاق هستند نیز گفت: این مسائل را بارها به سازمان حمل و نقل بین المللی سازمان ملل متحد اعلام کردیم و تلاش های ما باعث شده دو سال پیاپی در این اجلاس ما به عنوان کشور اول دنیا در زمینه مبارزه با مواد مخدر در عرصه تجارت قانونی معرفی شویم. تداوم این مسئله برای کشور برندی را به همراه خواهد داشت که در گذشته این گونه نبوده است. وی با بیان این که برخی کشورها، سرزمین ما را به عنوان جولانگاه تخلفات شان قرار داده بودند، افزود: گمرک های برخی کشورها، برخی تخلفات را برای کالاهایی با مقصد دیگر کشورها انجام نمی دهند، در حالی که در خصوص ایران این کار صورت می گرفت، چرا که کشورهای دیگر با آن به درستی مقابله و برخورد می کردند. ما هم باید در این زمینه برخوردی مناسب داشته باشیم البته گاهی این چنین نبوده و آن هم چند دلیل دارد که اولین آن وجود تعداد زیاد کارت های بازرگانی در کشور است.

■ گلایه های خصوصی و وعده های دولتی

دشتانی با بیان این که هم اکنون مشکلی در بحث ترانزیت وجود ندارد، افزود: من آماده رفع هر مشکلی هستم که باعث ایجاد وقفه در عملکرد ترانزیتی شرکت های حمل و نقل بین المللی می شود. محمود امتی، مدیرکل گمرک شهید رجایی و عضو هیئت مدیره انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل بین المللی خراسان رضوی نیز به بیان برخی مشکلات موجود پرداخت و گفت: چند معضل در بندر شهید رجایی وجود دارد که یکی از آن ها بحث سیستم EPL است یعنی وقتی که ما کالایی را اظهار و مرحله بعد را هم طی می کنیم، پرونده ما را به کارشناسی می فرستند و آن جا هم برای ارزیابی ارسال می کنند. در این میان مشکل دیگر این است که در تمام گمرک شهید رجایی هفت ارزیاب برای ترانزیت وجود دارد و سیستم به صورت تصادفی محموله ای متوقف شده در مکان های مختلف را به آن ها ارجاع می دهد و مشکل دیگر آن جاست که ارزیاب نمی تواند برای انجام کار خود همزمان در چند محوطه حضور داشته باشد.

■ هر ارزیاب در یک محوطه

دشتانی پس از شنیدن این مشکلات، وعده رفع آن ها را داد و افزود: سیستم را طوری تنظیم می کنیم که هر ارزیاب را به یکی از محوطه ها اختصاص دهیم تا محوطه ها مشخص شوند و وقت کمتری گرفته شود.

■ کاهش ارزیابی های مسیر ترکمنستان

نمایندگان شرکت های حمل و نقل درباره میزان زیاد ارزیابی های فیزیکی با توجه به این که افغانستان یکی از مقاصد هدف شرکت های خراسانی هستند، هم گلایه هایی را مطرح کردند که دشتانی در پاسخ به آن ها گفت: بارهای مربوط به افغانستان خطرناک هستند و باید به آن ها حساسیت بیشتری داشته باشیم، ولی در کل دستور می دهم که میزان ارزیابی ها را در خصوص ترکمنستان کمتر کنند. زمانیان در این باره گفت: روشی که الان وجود دارد این طور است که سیستم قبل از اسکن برای محموله ارزیابی می زند و این باعث طولانی تر شدن فرایند است. اگر قبل از ارزیابی، اسکن انجام شود و تنها بارهایی که به آن ها مشکوک هستید را ارزیابی کنید، در وقت صرفه جویی می شود. حسین علیزاده، مشاور اجرایی ناظر گمرکات هرمزگان، در این خصوص توضیح داد: تنها راهی که ما می توانیم به واسطه آن بر موضوع قاچاق پیش سازهای مواد مخدر به مقصد افغانستان مسلط شویم این است که قبل از کوتاژ، برحسب تقاضای شرکت حمل با هزینه خودشان اجازه اسکن دهیم، اگر شرکت احساس کرد محموله او برایش نگرانی دارد، در محوطه مربوط بار را تخلیه و بازبینی کند. دشتانی در این باره از زمانیان به عنوان رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل بین المللی خراسان رضوی خواست که این موضوع را طی نامه ای از گمرک بندر شهید رجایی درخواست کند. در ادامه جلسه چند طرح پیشنهادی دیگر هم توسط بخش خصوصی ارائه شد که مدیرکل گمرک شهید رجایی بندرعباس با دادن قول مساعد برای بررسی آن ها، گفت: این کار می تواند تحول جالبی در زمینه فرایندهای گمرکی ایجاد کند اما پس از ارائه نامه، باید این موضوع مطالعه میدانی شود. بر همین اساس باید ظرف یک هفته دو نماینده از طرف انجمن صنفی به گمرک معرفی شوند و با حضور در محل این موضوع را به صورت عملی امتحان و مطالعه کنند. این افراد با معرفی ما، مجوز تردد را در کلیه محیط های حفاظت شده گمرک و بنادر بدهند و چند مورد را به صورت آزمایشی انجام دهند و میزان زمان و هزینه صرف شده را شناسایی و گزارشی از این کارها ارائه کنند تا بتوانیم روشی کامل به دست آوریم.

■ کسی حاضر نیست برای فیبر نوری خرج کند

دشتانی همچنین در خصوص گلایه های مطرح شده درباره سیستم EPL گفت: مشکل این سیستم قطعی نیست بلکه کندی آن است و همان طور که قبلا گفته ام، چاره کار ایجاد خط مجزا و جدید فیبر نوری است ولی کسی حاضر به هزینه کردن نیست. از کابل کنونی تمامی استان استفاده می کنند و همین سبب کندی سیستم های ما در ساعات اوج مصرف می شود. بر اساس بررسی های ما برای ایجاد خطی جدید نیاز به ۲۴ میلیارد ریال اعتبار است ولی اداره بنادر زیر بار آن نمی رود، در حالی که می توانند از طریق این خط برای خود درآمدی تازه داشته باشند. حتی اگر آن ها انجام نمی دهند، مجوزش را به ما بدهند. ما حاضریم آن را ایجاد کنیم. امتی با بیان این که ارزیاب ها در گمرک شهید رجایی پس از اتمام ارزیابی های خود، به کانکسی برای ثبت اطلاعات خود مراجعه می کنند که این سبب تجمع این افراد و کندی روند ثبت اطلاعات می شود، پیشنهاد مجهز کردن این افراد به تبلت برای ثبت آنلاین اطلاعات ارزیابی خود را ارائه کرد که دشتانی وعده خرید تبلت برای افراد را هم به بخش خصوصی داد تا این مشکل نیز رفع شود. دشتانی در توضیح دیگر اقداماتی که قرار است برای تسهیل ساز و کار گمرک شهید رجایی انجام شود گفت: ما می خواهیم تمام سالن ترانزیت را جمع و به در خروجی گمرک منتقل کنیم و برای این کار در حال ساخت ساختمانی دو طبقه هستیم و دو میلیارد تومان هم در این خصوص از رئیس سازمان برنامه و بودجه، اعتبار گرفتیم.